20.5.2025

Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta
Liv@eduskunta.fi

Asiantuntijakuuleminen 22.5.2025 liikenne- ja viestintävaliokunnassa

U 21/2013 vp Valtioneuvoston kirjelmää eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (lentomatkustajien oikeudet) koskeva jatkokirjelmä UJ 5/2025 vp

Kilpailu- ja kuluttajaviraston (KKV) kuluttaja-asiamies, joka on lentomatkustajien oikeuksien täytäntöönpanoa valvova viranomainen kuluttajamatkustajien kannalta, kannattaa valtioneuvoston tavoin lentomatkustajien oikeuksien asetusten uudistamista.

Kuluttaja-asiamies jakaa valtioneuvoston näkemyksen siitä, että puheenjohtajan kompromissiehdotus sisältää hyviä parannuksia ja selkeytyksiä komission alkuperäiseen ehdotukseen nähden. Toisaalta kompromissiehdotuksessa on myös sellaisia heikennyksiä matkustajien suojaan, joita kuluttaja-asiamiehen näkemyksen mukaan ei tulisi sellaisenaan hyväksyä osana kompromissia.

Kompromissiehdotus ei ensinnäkään riittävästi paranna asetuksessa (EY) N:o 261/2004 säädettyä vakiokorvausjärjestelmää, johon kytkeytyvät asetuksen keskeisimmät ongelmat matkustajien suojan toteutumisessa. Poikkeuksellisten olosuhteiden määritelmää pyritään ehdotuksessa täsmentämään, mutta oikeusvarmuutta tuovan määritelmän laatiminen on erittäin vaikeaa, eikä se tule poistamaan tapauskohtaista arviointia. Pelättävissä on, että riitojenratkaisuelimissä käsiteltäisiin jatkossakin poikkeuksellisia olosuhteita ja resursseja käytettäisiin tulkintalinjojen pohtimiseen sekä asetuksen ei-kattavan listan täydentämiseen. Vakiokorvauksen kynnysaikarajojen huomattava pidentäminen tulisi valtioneuvoston toteamalla tavalla vähentämään matkustajien vakiokorvauksiin liittyvien vaatimusten määrää, kun yhä harvempi matkustaja olisi oikeutettu korvaukseen. Matkustajat eivät kuitenkaan välttämättä pääsisi oikeuksiinsa siltikään aiempaa useammin ja nopeammin yksilöllisen selvittelyn tarpeen säilyessä poikkeuksellisten olosuhteiden takia.

Kuluttaja-asiamies pitäisi parempana ratkaisuna **summaarisempaa, syystä riippumatonta vakiokorvausjärjestelmää,** ainakin lentojen peruutus- ja viivästystilanteissa. Tämä voisi olla toteutettavissa esimerkiksi tiettynä prosenttiosuutena palvelun hinnasta maksettavana vakioituna hinnanalennuksena tietyn virhekynnyksen ylittyessä. Kuluttaja-asiamies kannattaa valtioneuvoston näkemystä siitä, että neuvotteluissa vielä

pyrittäisiin mahdollisuuksien mukaan arvioimaan toisenlaista ratkaisua vakiokorvauksia ja poikkeuksellisia olosuhteita koskeviin säännöksiin.

Kompromissiehdotuksessa on myös esitetty heikennyksiä matkustajien huolenpitoon. Huolenpito on matkustajan kannalta yksi asetuksen keskeisimpiä oikeuksia, joka korostuu niin sanotuissa force majeure-tilanteissa. Kuluttaja-asiamies pitää hyvänä, että osa ehdotetuista heikennyksistä on poistettu neuvottelujen aikana. Huolenpitoa ei kuitenkaan tulisi rajata myöskään majoituksen osalta sitomalla lentoyhtiön vastuulla olevien korvattavien öiden määrä poikkeuksellisiin olosuhteisiin, jotka ovat jo osoittautuneet asetuksen ongelmallisimmaksi sekä eniten riitoja ja oikeusepävarmuutta aiheuttavaksi kohdaksi. Kohtuullinen taakan ja kustannusten jako yövyttämisessä voi olla sen sijaan perusteltua lentoyhtiön ja matkustajan välillä hyvin rajatuissa tapauksissa, kun kyse on laajamittaisista kriiseistä ja erityisen pitkäkestoisista häiriötilanteista (esimerkiksi vuonna 2010 lentoliikenteen pysäyttänyt tuhkakriisi). Kompromissiehdotuksessa ei kuitenkaan tulisi hyväksyä poikkeuksellisten olosuhteiden käsitteen ja siihen liittyvän pitkän listan tuomista huolenpitosäännösten piiriin.

Kuluttaja-asiamies kiinnittää vielä huomiota siihen, että uudistaessa lentomatkustajien oikeuksia koskevia asetuksia on huolehdittava niiden yhdenmukaisuudesta suhteessa muuhun sääntelyyn. Komissio on uudistamassa myös useita muita matkustamiseen liittyviä EU:n säädösinstrumentteja (matkapakettidirektiivi, liikennemuotokohtaiset asetukset matkustajien oikeuksista ja uusi asetusehdotus matkustajien oikeuksista multimodaalisissa matkaketjuissa), minkä vuoksi riskinä on matkustajien oikeuksien pirstaloituminen ja sääntelyn epäjohdonmukaisuus, jos matkailualan luonnetta ekosysteeminä ei riittävällä tavalla huomioida. Etenkin ns. Omnibus-paketin yhteydessä on jo aiemmin ehdotettu yksittäisiä muutoksia myös asetuksen (EY) N:o 261/2004 sisältöön. Kuluttaja-asiamiehelle on epäselvää, miten nämä muutokset tullaan lopulta huomioimaan nyt arvioitavana olevassa kompromissiehdotuksessa.

Annina Huolman
ryhmäpäällikkö

Sähköisesti allekirjoitettu - Elektroniskt underskriven - Digitally signed
Huolman Annina, Kuluttajansuoja 3, 20.05.2025 08:24